

ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY MÔN THUẾ NHÀ NƯỚC THEO ĐỊNH HƯỚNG DẠY HỌC TÍCH HỢP

INNOVATING THE TEACHING METHODS OF STATE TAXATION SUBJECT TOWARDS AN INTEGRATED TEACHING APPROACH.

La Việt Ái
Trường Cao đẳng Sư phạm Lạng Sơn
Email: lavietai@lce.edu.vn

Từ khóa: Phương pháp giảng dạy, định hướng, dạy học tích cực, thuế Nhà nước,...

Key words: Teaching methods, Direction, Active learning, State tax,

Tóm tắt: “Thuế” là môn học chuyên ngành của sinh viên khối ngành kinh tế. Có thể nói Thuế là một phạm trù rộng và hàm chứa nhiều nội dung phức tạp, hiểu và vận dụng kiến thức về thuế nói chung, pháp luật thuế nói riêng trong điều kiện phát triển kinh tế - xã hội hiện nay có một ý nghĩa quan trọng đối với mọi người dân, doanh nghiệp và Nhà nước. Bài viết đề cập đến các đề xuất và các giải pháp thực hiện nhằm nâng cao hiệu quả học tập và vận dụng các kiến thức thực tế áp dụng vào công việc thực tế sau khi ra trường.

ABSTRACT: "Taxation" is a specialized subject for students in the field of economics. It can be said that taxation is a broad category encompassing complex content. Understanding and applying tax knowledge in general, as well as tax law in particular, is of great significance for individuals, businesses, and the state in the context of current economic and social development. This article discusses proposals and solutions to enhance learning effectiveness and the practical application of knowledge in real-world jobs after graduation.

1. Đặt vấn đề

Thuế được đưa vào chương trình đào tạo cử nhân kinh tế (chuyên ngành Thuế - Tài chính nhà nước và các chuyên ngành khác) của hầu hết các trường đại học, cao đẳng hiện nay. Tuy nhiên, số lượng các văn bản pháp luật về thuế của Việt Nam hiện nay khá lớn, phức tạp và thường xuyên thay đổi. Trong khi đó, nhiều doanh nghiệp, cơ quan phản hồi sinh viên tốt nghiệp không nắm rõ kiến thức và thực hành được các kỹ năng liên quan đến nghiệp vụ thuế sau khi tốt nghiệp.

Trong bối cảnh đó, công tác giảng dạy thuế nói riêng và giảng dạy các học

phần về kinh doanh nói chung như là một ngành học và nghề nghiệp, cần phải thay đổi để đáp ứng với những thay đổi trong môi trường kinh doanh trong nước và quốc tế, công nghệ, nhu cầu của người sử dụng lao động và các yếu tố khác.

Việc thay đổi phương pháp giảng dạy nhằm giúp sinh viên tiếp thu kiến thức và kỹ năng tốt hơn là yếu tố then chốt trong sự thành công của người giảng viên đối với hoạt động “dạy” của mình.

Xuất phát từ thực tế, đòi hỏi sự nghiệp giáo dục nói chung và môn Thuế Nhà nước nói riêng cần có những điều chỉnh và thay đổi về nội dung chương trình, phương pháp dạy - học để đáp ứng kịp thời. Từ đó trong giảng dạy tôi luôn chủ động xây dựng các phương pháp và đa dạng hoá các hoạt động dạy học, và đặc biệt là luôn gắn với thực tiễn công việc.

Việc đưa ra các đề xuất và các giải pháp thực hiện trên là cần thiết, bài viết xin đề cập đến: *Đổi mới phương pháp giảng dạy môn thuế Nhà nước theo định hướng dạy học tích hợp*, nhằm nâng cao hiệu quả học tập và vận dụng các kiến thức thực tế áp dụng vào công việc thực tế sau khi ra trường.

2. Nội dung

2.1. Cơ sở lý luận về phương pháp dạy học tích hợp

2.1.1. Các khái niệm cơ bản

Theo từ điển Giáo dục học: “Tích hợp là hành động liên kết các đối tượng nghiên cứu, giảng dạy, học tập của cùng một lĩnh vực hoặc vài lĩnh vực khác nhau trong cùng một kế hoạch dạy học”. [1, tr. 2]

Theo từ điển Tiếng Việt: “Tích hợp là sự kết hợp những hoạt động, chương trình hoặc các thành phần khác nhau thành một khối chức năng. Tích hợp có nghĩa là sự thống nhất, sự hòa hợp, sự kết hợp”. [2, tr. 2]

Như vậy, có thể hiểu một cách khái quát: Tích hợp là một hoạt động mà ở đó cần phải kết hợp, liên hệ, huy động các yếu tố có liên quan với nhau của nhiều lĩnh vực để giải quyết một vấn đề, qua đó đạt được nhiều mục tiêu khác nhau.

Dạy học tích hợp: là định hướng dạy học trong đó giảng viên tổ chức, hướng dẫn để người học biết huy động tổng hợp kiến thức, kỹ năng,... thuộc nhiều lĩnh vực khác nhau nhằm giải quyết các nhiệm vụ học tập; thông qua đó hình thành những kiến thức, kỹ năng mới; phát triển được những năng lực cần thiết, nhất là năng lực giải quyết vấn đề trong học tập và thực tiễn cuộc sống.

Theo đó, giảng viên sẽ lồng ghép những nội dung giáo dục vào các môn học có sẵn, thông qua các hoạt động học tập do giảng viên tổ chức và hướng dẫn, người học không chỉ biết cách thu thập, chọn lọc và xử lý thông tin mà còn chủ động nêu lên vấn đề, vận dụng các kiến thức và kỹ năng vào giải quyết các vấn đề liên quan đến học tập và thực tiễn cuộc sống. Dạy học tích hợp giúp cho việc học tập của người học trở nên ý nghĩa hơn, phát triển được những năng lực cần thiết như năng lực giải quyết vấn đề, năng lực làm việc nhóm, năng lực tự học, tư duy độc lập, sáng tạo... đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục hiện nay

2.1.2. Đặc điểm quá trình tổ chức dạy học tích hợp

- *Dạy học tích hợp hướng tới người học:* Đặc điểm này yêu cầu người học là chủ thể của hoạt động học. Người học phải tự học, tự nghiên cứu khám phá kiến thức. Người học không chỉ đặt mình vào kiến thức có sẵn ở trong bài dạy mà còn phải đặt mình vào tình huống thực của cuộc sống, từ đó tự phát hiện ra điều chưa biết, điều cần tìm hiểu, tức là khám phá kiến thức cho bản thân.

- *Dạy học tích hợp hướng tới mục tiêu phát triển năng lực:* Người học phải phát huy tính tích cực, chủ động tìm tòi kiến thức của mình. Giáo viên chỉ là người tổ chức và hướng dẫn, khuyến khích người học tự chiếm lĩnh kiến thức bằng chính hành động của mình.

- *Dạy học tích hợp kết hợp giữa lý thuyết và thực hành, đặt người học vào tình huống thực tế.*

Trong dạy học tích hợp, việc dạy kiến thức lý thuyết không chỉ ở mức độ hàn lâm mà cần phải hỗ trợ cho việc phát triển các năng lực thực hành ở mỗi người học.

Người dạy cần định hướng, giúp đỡ, tổ chức và điều chỉnh, động viên các hoạt động của người học đồng thời khuyến khích người học nảy sinh nhu cầu, tạo hứng thú để đưa ra kết quả mới. Người học được vận dụng những kiến thức, kỹ năng đã học vào giải quyết những tình huống thực tiễn. Người học phải quan sát, thảo luận nhiệm vụ đặt ra theo suy nghĩ của cá nhân, tự lực tìm cách giải quyết để khám phá những điều mình chưa hiểu mà không phải thụ động tiếp thu những tri thức từ giáo viên cung cấp. Người học cần phải tiếp nhận tình huống học tập qua các phương tiện dạy học, phân tích tình huống để phát hiện mối quan hệ bản chất của sự vật, hiện tượng.

2.1.3. Các hình thức và quy trình tổ chức dạy học tích hợp

- Hiện tại có 3 hình thức dạy học tích hợp gồm: Tích hợp nội môn, tích hợp liên môn và tích hợp theo chủ đề.

- Thông thường để tổ chức dạy học tích hợp cần đảm bảo các bước sau:

Xác định bài/ phần nội dung bài dạy tích hợp -> Biên soạn giáo án/bài dạy tích hợp -> Thực hiện bài dạy tích hợp -> Kiểm tra, đánh giá.

2.1.4. Vai trò của dạy học tích hợp đối với môn Thuế Nhà nước

Dạy học tích hợp đang dần trở thành một xu hướng tối ưu của lý luận dạy học ngày nay và đã được nhiều nước trên thế giới nói chung các cấp học, bậc học, môn học trong hệ thống giáo dục đào tạo Việt Nam nói riêng thực hiện. Dạy học tích hợp trong môn thuế Nhà nước chính là giải pháp góp phần đổi mới nội dung chương trình, phương pháp dạy học theo định hướng phát triển năng lực người học để góp phần thực hiện chủ trương “Đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục Việt Nam” trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập sâu rộng hiện nay.

Do đặc thù tri thức môn học thuế Nhà nước thường có tính “thực hành”, thực tế, đòi hỏi tư duy suy luận nên trong quá trình học tập nhiều sinh viên có tâm lý ngại học, không có nhiều kiên trì đối với tri thức bộ môn. Vì vậy việc dạy học tích hợp môn thuế Nhà nước, đặc biệt là gắn với các tình huống của cuộc sống mà sau này sinh viên có thể gặp phải, sẽ giúp các em dễ dàng tiếp nhận tri thức môn thuế Nhà

nước, làm cho tri thức môn học gần với thực tiễn, trở nên có ý nghĩa hơn đối với các em, giúp sinh viên phát huy được tính tích cực, chủ động, hiểu bài và hứng thú hơn với môn học, góp phần đổi mới phương pháp dạy học môn thuế Nhà nước theo định hướng phát triển năng lực, nâng cao hiệu quả của việc giảng dạy môn học.

Dạy học tích hợp trong môn thuế Nhà nước góp phần phát triển tư duy liên hệ, liên tưởng ở sinh viên; tạo cho sinh viên một thói quen tư duy, lập luận, phản biện vấn đề và có thể nhận thức vấn đề một cách thấu đáo. Khi tri thức, thực tiễn của nhiều lĩnh vực được tích hợp trong dạy học thuế Nhà nước không chỉ giúp sinh viên được học kiến thức sâu rộng, nhìn rõ vấn đề ở nhiều góc độ, mà còn giảm bớt thời gian, công sức học lại nhiều lần một nội dung kiến thức gây nhầm lẫn và quá tải, cũng như khó vận dụng vào thực tiễn với kiến thức đơn lẻ.

Trong quá trình phát triển của khoa học và giáo dục, còn nhiều kiến thức, kỹ năng rất cần trang bị cho sinh viên để các em có thể đối mặt với những thách thức của cuộc sống. Do đó cần tích hợp giáo dục các kiến thức và kỹ năng thông qua các môn học, trong đó có môn GDCT, giúp người học hình thành những năng lực cần thiết để có thể ứng biến với những vấn đề của thực tiễn công việc, cuộc sống các em sau này.

2.2. Đề xuất một số giải pháp, biện pháp để đổi mới phương pháp dạy học môn thuế Nhà nước theo hướng dạy học tích hợp

2.2.1. Hướng dẫn sinh viên tìm hiểu các văn bản pháp luật quy định về thuế nhà nước

Trong quá trình chuẩn bị bài học, ở khâu soạn giảng viên cần bổ sung các thông tin tư liệu thực tế có liên quan, bổ sung các thông tin, số liệu mang tính cập nhật, mới mẻ như các điều luật sửa đổi, những quy định cụ thể của luật, các pháp lệnh, thông tư hay tình hình thực tế cho sinh biết, nắm bắt kịp thời. Việc làm đó làm cho nội dung bài học không khô khan, xa rời thực tiễn, xa lạ đối với học sinh mà nó biến thành những nội dung thiết thực, sống động, gắn với công việc sau này. Giáo

viên có thể cung cấp cho sinh viên địa chỉ một số trang web có thông tin lành mạnh để sinh viên tìm tư liệu cho mục đích học tập. Ví dụ:

<https://thoibaotaichinhvietnam.vn/thue-hai-quan> [3, tr. 6]

<https://tapchitaichinh.vn/nang-cao-hieu-qua-giang-day-hoc-phan-thue-trong-dao-tao-cu-nhan-kinh-te.html> [4, tr. 6]

Nghị định 94/2023/NĐ-CP ngày 28/12/2023 Nghị định giảm thuế Giá trị gia tăng của Quốc hội [5, tr. 6]

Nghị quyết 42/2023/UBTVQH15 ngày 18/12/2023 Nghị định về Thuế bảo vệ môi trường [6, tr. 6]

Khi thay đổi nội dung chương trình đào tạo nhà trường cần hướng tới việc sử dụng các giáo trình “chuẩn mực” hơn đối với từng học phần cho từng chuyên ngành. Các giáo trình cần “thân thiện” hơn với người dùng nhằm đáp ứng yêu cầu của sinh viên và giảng viên. Mỗi chương cần có mục tiêu hoặc kết quả đạt được sau khi học, danh mục các khái niệm hoặc từ mới, các hướng dẫn dành cho cả người học và người dạy, hệ thống văn bản pháp luật có liên quan và nội dung của chương cần trực tiếp dẫn các văn bản này để sinh viên có thể tra cứu, các tình huống thực tế liên quan đến các luật thuế, hình ảnh hay số liệu minh họa...

2.2.2. Hướng dẫn sinh viên phương pháp tính toán và thực hành kê khai, thu nộp thuế thông qua các bài toán thực tiễn.

Đối với các chương có tính toán và thực hành kê khai, thu nộp thuế, giảng viên trước hết cần hướng dẫn sinh viên hoàn thành các biểu mẫu trên giấy. Sau khi sinh viên đã nắm vững các nguyên tắc và những kiến thức, kỹ năng để thực hành thực tế, giảng viên cần cung cấp các phương tiện và công cụ cho sinh viên trực tiếp thực hành trực tuyến thông qua máy tính cá nhân ngay tại lớp hay sử dụng phòng máy tính có kết nối mạng của trường.

Để tăng thêm tính thực tế cho bài giảng thì giảng viên trực tiếp hướng dẫn sinh viên trên phần mềm hỗ trợ kê khai thuế. Có thể vận dụng linh hoạt các loại sắc thuế trên phần mềm hỗ trợ kê khai thuế.

Đối với sắc thuế giá trị gia tăng: Bắt đầu bài giảng thì giảng viên cho sinh viên

nghiên cứu các quy định về thuế giá trị gia tăng, cập nhật thông tư mới nhất về thuế giá trị gia tăng cụ thể là Ngày 28/12/2023, Chính phủ ban hành Nghị định 94/2023/NĐ-CP quy định chính sách giảm thuế GTGT theo Nghị quyết 110/2023/QH15 ngày 29/11/2023 của Quốc hội. Theo đó, giảm thuế GTGT xuống 8% từ ngày 01/01/2024 đến hết ngày 30/6/2024 đối với các nhóm hàng hóa, dịch vụ đang áp dụng mức thuế suất 10%

Bước 1: Trình chiếu công thức tính thuế giá trị gia tăng của hàng hóa trong nước và hàng hóa nhập khẩu.

Bước 2: Cho bài tập vận dụng:

Hướng dẫn sinh giải theo từng khâu:

Bước 3: Chiếu mẫu bảng kê hàng hóa mua vào bán ra, căn cứ vào bài tập vận dụng mà giảng viên cho làm sinh viên vận dụng để thực hành

Đồng thời giảng viên phát mẫu cho sinh viên thực tập, trong quá trình học tập, thực hành có thể tiến hành chia nhóm để sinh viên thảo luận

2.2.3. Hướng dẫn và tổ chức cho sinh viên tổ chức kê khai thuế điện tử

Chiếu mẫu biểu kê khai thuế giá trị gia tăng qua phần mềm hỗ trợ kê khai thuế, sau đó giảng viên cho sinh viên thực hành luôn trên phần mềm hỗ trợ kê khai thuế. Tuy nhiên, để mang lại hiệu quả thiết thực thì điều kiện phải đảm bảo là sinh viên có máy tính và máy tính được cài đặt phần mềm hỗ trợ kê khai thuế.

Bước 1: Truy cập hệ thống phần mềm hỗ trợ kê khai thuế

Bước 2: Vào phần kê khai thuế theo từng sắc thuế khác nhau: Thuế giá trị gia tăng, thuế thu nhập doanh nghiệp, thuế thu nhập cá nhân,...

Bước 3: Tiến hành khai báo cho từng sắc thuế

Sau khi khai báo xong tờ khai thuế giá trị gia tăng đầy đủ, chính xác sinh viên sẽ kết xuất để đóng dấu và nộp báo cáo thuế.

2.2.4. Tổ chức thực hành, thực tập và trải nghiệm tại doanh nghiệp

Vào kỳ cuối cùng của năm thứ ba sinh viên được thực hành làm bài tập thực

hành thực tế lấy số liệu tại doanh nghiệp thực tế trên địa bàn tỉnh Lạng Sơn để thực hành nghề nghiệp. Quá trình thực hành đòi hỏi sinh viên phải biết làm công việc của kế toán, hoàn thiện chứng từ, lập chứng từ và lên được sổ sách kế toán đặc biệt là phần kê khai thuế các em sinh viên phải lập được bảng kê hàng hóa mua vào, bảng kê hàng hóa bán ra và lập được tờ khai thuế giá trị gia tăng cũng như các loại thuế khác.

KẾT LUẬN

Giảng dạy các học phần về kinh tế và kinh doanh, trong đó có thuế, trong bối cảnh sự thay đổi nhanh chóng và liên tục của môi trường kinh doanh trong nước và thế giới cũng như chính sách của Nhà nước là một thách thức nhưng cũng là một điều thú vị cho các giảng viên, bởi vì thuế có thể được dạy theo nhiều cách. Từ thực trạng các hạn chế của sinh viên khi tốt nghiệp trong việc dụng kiến thức và kỹ năng vào công việc thực tiễn đến từ cách dạy và học, bài viết đã đưa ra các giải pháp để nâng cao hiệu quả giảng dạy học phần thuế cho sinh viên các ngành kinh tế.

Điểm mấu chốt nhằm giúp sinh viên có thể tiếp cận ngay với công việc sau khi tốt nghiệp là cần phải tăng tính thực hành của môn học thay vì mãi tập trung vào truyền đạt lý thuyết. Với từng chương trình đào tạo khác nhau, cơ sở đào tạo cần xây dựng nội dung đào tạo phù hợp với nhu cầu của người học và người tuyển dụng lao động, tránh tình trạng vừa thừa, vừa thiếu trong kiến thức và kỹ năng.

Sự thay đổi cần bao quát cả về nội dung chương trình, tài liệu giảng dạy, giáo trình và sự kết hợp phương pháp giảng dạy của giảng viên. Thêm vào đó, khả năng tự học và tự cập nhật kiến thức của sinh viên đóng một vai trò không hề nhỏ vào sự thành công của tiến trình dạy – học học phần này. Sinh viên cần phải ý thức được việc học là nhằm phục vụ cho công việc sau này và khả năng tự cập nhật kiến thức để tránh bị tụt hậu và sai sót trong công việc là điều quan trọng khi đi làm thực tế.

Cuối cùng, sự tham gia chặt chẽ của những nhà tuyển dụng vào quá trình đào tạo của nhà trường là một yếu tố quan trọng giúp cho sự thành công của cả chương

trình đào tạo nói chung và học phần thuế nói riêng. Các nhà tuyển dụng cần thấy rằng sự đóng góp thiết thực của mình sẽ đem đến kết quả mong muốn khi tuyển dụng sinh viên từ các cơ sở đào tạo.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Từ điển giáo dục học, tác giả Hiền Bùi, NXB: Nhà xuất bản từ điển bách khoa, 2001
2. Từ điển tiến việt, Viện Ngôn ngữ học, NXB: Nhà xuất bản từ điển bách khoa, 2010
3. Trang Web Thời báo tài chính Việt Nam, Cơ quan bộ tài chính
4. Trang Web Tạp chí tài chính Online
5. Thư viện pháp luật – Trang thông tin điện tử tổng hợp
6. Thư viện pháp luật – Trang thông tin điện tử tổng hợp